

רע"פ 3901/16 - סאלם מרעי דעיף נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 3901/16

לפני: המבקש:
כבוד השופט ח' מלצר
סאלם מרעי דעיף

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (הרכב כב' השופטים: א' טל (נשיא); ז' בוסתן וד' בלטמן) מתאריך 10.05.2016 בתיק עפג 041682-01-16

בשם המבקש: עו"ד מואנס יונס

בשם המשיבה: עו"ד תומר סגלוביץ'

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (בהרכב כב' השופטים: א' טל (נשיא), ז' בוסתן, ו-ד' בלטמן-קדראי), מתאריך 10.05.2016, ב-עפ"ג 41682-01-16, בגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על קולת העונש שנגזר על המבקש בגזר דינו של בית המשפט השלום ברמלה (כב' השופט ד"ר ע' קובו) מתאריך 22.12.2015, במסגרת שלושה תיקים שצורפו יחד (ת"פ 8455-06-14; ת"פ 20943-02-14 ות"פ 46216-08-15).

להלן אביא את הנתונים הנדרשים להכרעה במכלול.

2. בתאריך 28.06.2015 המבקש הורשע, על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון (להלן: הסדר הטיעון) בבית משפט השלום ברמלה, בעובדות כתב אישום שהוגש בגדר ת"פ 8455-06-14 (להלן: התיק העיקרי), בו יוחסו לו העבירות הבאות: הסעת שישה או יותר שוהים שלא כדין (עבירה לפי סעיף 12א(ג1)(א)(ב) לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952 (להלן: חוק הכניסה לישראל)) וחוסר פוליסה (עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: פקודת רכב מנועי)).

בתאריך 25.10.2015 המבקש הורשע על פי הודאתו גם בעובדות שני כתבי אישום נוספים, שהוגשו בשני תיקים שצורפו לתיק העיקרי, ויתוארו להלן.

(א) במסגרת ת"פ 20943-02-14 (להלן: התיק המצורף הראשון) המבקש הורשע בעבירות הבאות: הסעה שלא כדין (עבירה לפי סעיף 12א(ג1)(א) לחוק הכניסה לישראל); נהיגה ללא רישיון נהיגה (עבירה לפי סעיף 10א) לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה ללא ביטוח (עבירה לפי סעיף 2א) לפקודת ביטוח רכב מנועי) ונהיגה בזמן פסילה (עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה).

(ב) במסגרת ת"פ 46216-08-15 (להלן: התיק המצורף השני) המבקש הורשע בעבירות הבאות: הפרת הוראה חוקית (עבירה לפי סעיף 287א) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); נהיגה בזמן פסילה (עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה); נהיגה ללא ביטוח (עבירה לפי סעיף 2א) לפקודת ביטוח רכב מנועי); נהיגה ללא רישיון נהיגה (עבירה לפי סעיף 10א) לפקודת התעבורה).

3. על-פי הנאמר בכתב האישום שהוגש בגדר התיק העיקרי - בתאריך 01.06.2014 הסיע המבקש ברכב, אשר עבר שינוי מבני ואשר מיועד במקורו להסעת שני נוסעים בלבד, 34 שוהים בלתי חוקיים.

4. על-פי הנאמר בכתב האישום שהוגש בגדר התיק המצורף הראשון - בתאריך 21.01.2013 המבקש נהג ברכב ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח, בזמן שהוא נתון בפסילה. על פי הנטען שם, באותה עת הסיע המבקש ברכב 4 שוהים בלתי חוקיים.

5. על-פי הנאמר בכתב האישום שהוגש בגדר התיק המצורף השני, בתאריך 23.08.2015 המבקש הפר את תנאי שחרורו, שעה שיצא ממקום מעצר הבית בו שהה, ללא אישור וללא פיקוח על-ידי מי מהמפקחים, ונהג ברכב בעודו בפסילה, ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח.

6. במסגרת הסדר טיעון שנערך בין הצדדים ביחס לתיק העיקרי, הוסכם כי המבקש יודה במיחוס לו בכתב האישום בתיק העיקרי, ויורשע, וכי הוא יופנה לקבלת תסקיר שירות מבחן. לגבי העונש, עמדתה של המדינה היתה כי יש להשית

על המבקש 12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס, פסילת רישיון נהיגה, פסילה על תנאי, וחילוט רכבו. כן הוסכם כי המבקש יוכל לטעון לעונש באופן חופשי.

7. בתאריך 28.06.2015 המבקש הודה והורשע בכתב האישום בתיק העיקרי, והוא הופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן בעניינו. בתאריך 16.07.2016 המבקש הודה בבית משפט השלום בפתח תקווה (כב' השופט ח' טרסי (סג"נ)) במיוחס לו בכתב האישום שהוגש בתיק המצורף הראשון, אך הוא לא הורשע - וזאת נוכח הבקשה לצירוף תיק זה לתיק העיקרי, וכחלק מהסדר אליו הגיעו הצדדים. בתאריך 25.10.2015 לבקשת המבקש, ובהסכמתה של המשיבה, צורפו שני התיקים שפורטו בפיסקאות 2, 4 ו-5 שלעיל לתיק העיקרי, והמבקש הודה במיוחס לו בתיקים שצורפו, ונמסר לשירות המבחן כי על התסקיר שהוזמן להתייחס גם לתיקים אלו.

8. בתסקיר שירות המבחן שהתקבל בתאריך 20.08.2015 צויין כי שירות המבחן התרשם שהמבקש נטל אחריות לביצוע העבירות המיוחסות לו וגילה מודעות להשלכות האפשריות של מעשיו. שירות המבחן התרשם עוד כי ההליך המשפטי מהווה עבור המבקש גורם הרתעתי משמעותי מפני חזרה על מעשים דומים בעתיד. לפיכך, שירות המבחן המליץ להשית על המבקש עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

9. בתאריך 25.10.2015 נשמעו הטיעונים לעונש. בתוך כך המשיבה טענה, בהתאם להסכמה בין הצדדים, כי בגין התיק העיקרי יש להשית על המבקש 12 חודשי מאסר בפועל. המשיבה טענה עוד כי בגין שני התיקים שצורפו יש להשית על המבקש 12 חודשים מאסר בפועל נוספים, וזאת לצד קנס, מאסר על תנאי, וחילוט הרכב. המבקש טען מנגד כי יש לאמץ את עמדת שירות המבחן, לפיה אין להשית עליו עונש של מאסר בפועל.

10. בתאריך 22.12.2015 בית משפט השלום הנכבד גזר את דינו של המבקש. בגזר דינו בית משפט השלום הנכבד שקל את חומרתם של המעשים, שבוצעו במספר מקרים שונים. כן צוינה בגזר הדין העובדה כי המעשים המתוארים בכתב האישום שהוגש בגדר התיק המצורף הראשון בוצעו בעוד שכתב אישום כבר תלוי ועומד נגד המבקש, והמעשים, מושא התיק המצורף השני, נעשו תוך שהמבקש מפר את תנאי השחרור בהם שהה. בית משפט השלום הנכבד קבע עוד כי מתחם העונש ההולם בתיק העיקרי נע בין 7 ל-18 חודשי מאסר בפועל; בתיק המצורף הראשון בין חודשיים מאסר בעבודות שירות ועד ל-10 חודשי מאסר בפועל, ובתיק המצורף השני בין מאסר על תנאי ועד ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

לבסוף, בית משפט השלום הנכבד גזר על המבקש את העונשים הבאים: 9 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו, על פי הפירוט הבא: 8 חודשי מאסר בפועל בגין התיק העיקרי; 2 חודשי מאסר בפועל בגין התיק המצורף הראשון, אשר מהם חודש אחד ירוצה בחופף לעונש שהוטל בתיק העיקרי, וחודש אחד במצטבר לעונש האמור; חודש מאסר בפועל בגין התיק המצורף השני, שירוצה אף הוא בחופף לעונש אשר הוטל בתיק העיקרי.

כן הושתו על המבקש העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו, ובלבד שהמבקש

לא יעבור כל עבירה לפי חוק הכניסה לישראל; 3 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מיום שחרורו ובלבד שהמבקש לא יעבור עבירת נהיגה בזמן פסילה או הפרת הוראה חוקית; 12 חודשי פסילה בפועל מלהחזיק או מלקבל רישיון נהיגה החל מיום שחרורו מן המאסר; 6 חודשי פסילה על תנאי, למשך שנתיים מיום שחרורו מן המאסר, ובלבד שהמבקש לא יעבור עבירה של הסעת שוהה בלתי חוקי או עבירה מעבירות התעבורה שבהן הורשע, וקנס כספי בסך של 5,000 ש"ח, או 50 ימי מאסר תמורתו.

11. המשיבה הגישה ערעור על קולת העונש, וטענה כי בית משפט השלום שגה בהגדרת מתחם העונש בגין שני התיקים שצורפו, וכן בקציבת עונשו של המבקש ברף הענישה התחתון של מתחם זה, תוך שהוא חופף באופן משמעותי לעונש שהושת על המבקש בגין התיק העיקרי.

12. בתאריך 10.05.2016 בית המשפט המחוזי הנכבד קיבל את ערעורה של המשיבה, וקבע כי משילוב מעשיו של המבקש עולה פגיעה גבוהה בערכים המוגנים, המצדיקה הטלת עונש מאסר לתקופה ארוכה מזו שהוטלה בגדר גזר דינו של בית המשפט השלום הנכבד. לפיכך, ותוך התחשבות בהלכה לפיה ערכאת הערעור איננה ממצה את הדין עם נאשם שהחליטה להחמיר בעונשו - בית המשפט המחוזי הנכבד העמיד את עונשו של המבקש על 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט המחוזי הנכבד קבע עוד כי יתר רכיבי העונש שנקבעו בידי בית משפט השלום הנכבד -יוותרו על כנם.

מכאן הבקשה למתן רשות הערעור שבפני.

נימוקי הבקשה למתן רשות ערעור

13. המבקש טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שהתערב בגזר דינו של בית המשפט השלום הנכבד. לטענתו, העונש שנגזר עליו לא חרג לקולא ממתחם העונש ההולם, ועל כן, לשיטתו, ממילא עונש זה היה סביר, ולא הצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. כמו כן, לטענת המבקש, החמרת העונש על ידי ערכאת הערעור במקרה דנן חרגה באופן קיצוני לחומרא מהעונש שנקבע בערכאה הדיונית.

המבקש טוען עוד כי עונשו של המבקש הוחמר בגין טעות לה נתפס בית המשפט המחוזי, שהרי בעת פירוט העבירות בהן הורשע המבקש במסגרת התיק העיקרי - נכלל תיאור של שתי עבירות תעבורה נוספות (נהיגה ללא רישיון ונהיגה בזמן פסילה), שלא נכללו בכתב אישום זה (שכלל, כאמור, עבירות של הסעת שישה או יותר שוהים שלא כדין, וחוסר פוליסה), אלא שהוא הודה בעבירות אלו רק במסדרת התיק המצורף הראשון (שכלל, כאמור, עבירות של: הסעה שלא כדין; נהיגה ללא רישיון; נהיגה ללא ביטוח ונהיגה בזמן פסילה) והתיק המצורף השני (בו נכללו: הפרת הוראה חוקית; נהיגה בזמן פסילה; נהיגה ללא ביטוח ונהיגה ללא רישיון נהיגה).

14. המשיבה טוענת מנגד כי דין הבקשה להידחות, שכן לגישה, טענותיו של המבקש אינן מגלות כל עילה המצדיקה הענקת רשות ערעור. בתוך כך טוענת המשיבה כי העונש שנגזר על המבקש איננו חורג ממדיניות הענישה במקרים כגון

אלו, ולטענתה הוא אף נוטה לקולא. המשיבה טוענת עוד כי גם קיומו של פער, ואפילו פער משמעותי, בין העונש שהשיתה הערכאה הדיונית לבין זה שהשיתה ערכאת הערעור איננו מצדיק, בנסיבות העניין, מתן רשות ערעור. המשיבה הוסיפה כי לגישתה, גם יתר טענותיו של המבקש אינן מצדיקות מתן רשות ערעור ביחס לפסק דינו המנומק של בית המשפט המחוזי הנכבד.

דיון והכרעה

15. לאחר עיון בבקשה, בחומר שצורף אליה ובתגובת המשיבה שהוגשה על פי החלטתי, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות. אביא להלן את הנימוקים למסקנתי זו.

16. על פי ההלכה הפסוקה רשות ערעור לדיון "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים המעוררים שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007); רע"פ 3463/15 קוטוב נ' מדינת ישראל (21.05.2015); רע"פ 1830/16 רקיבי נ' מדינת ישראל (11.04.2016)). רשות ערעור כאמור יכולה להינתן אף במקרים שמתגלה בהם אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות-דין (ראו: רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013); רע"פ 2222/13 חיחיאשווילי נ' מדינת ישראל (2.5.2013); רע"פ 7819/15 סלור נ' מדינת ישראל (22.5.2016)).

17. זאת ועוד – בהתאם להלכה הפסוקה, כאשר הבקשה עוסקת בחומרנו של העונש, רשות ערעור תינתן רק במקרים נדירים מיוחדים, שבהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, בהתאם לנסיבות העניין (ראו למשל: רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009); רע"פ 4491/14 סורן נ' מדינת ישראל (29.06.14); רע"פ 5624/15 בראונר נ' מדינת ישראל (15.11.2015)). מעבר לכך, עצם קיומו של פער ענישה בין הערכאה הדיונית, לבין ערכאת הערעור – איננו מצדיק, דרך כלל, מתן רשות ערעור בגלגול שלישי. ודוק: בחינת קיומו של פער ענישה כאמור איננה נבחנת באופן "טכני חשבונאי" גרידא, אלא שיש לבחון גם אם העונש הראשון בזמן שהושת – הולם את חומרת העבירה שבגינה הורשע הנאשם (עיינו, למשל: רע"פ 3642/06 כהנים נ' מדינת ישראל (9.5.2006); רע"פ 5809/14 מזרחי נ' מדינת ישראל (25.11.2014)).

18. עיון בבקשה שלפני לאור העקרונות שפורטו לעיל מלמד כי היא איננה נמנית על אותם מקרים חריגים המצדיקים מתן רשות ערעור, ודי בכך על מנת לדחותה. השגותיו של המבקש אינן חורגות מענייניו הקונקרטי, וטענותיו ממוקדות, למעשה, רובן ככולן בחומרת העונש שנגזר עליו, ולא עולה מהן שאלה בעלת חשיבות משפטית רחבת היקף.

19. זאת ועוד – אחרת. עיון בפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד מלמד כי העונש שהוטל על המבקש מתחשב במכלול השיקולים הרלבנטיים. כך, בית המשפט המחוזי הנכבד שקל את הנתונים העומדים לזכותו של המבקש כדוגמת: היותו נשוי ואב לילדים, בפגיעה שעונש מאסר בפועל עלול להביא על משפחת המבקש, ובהיותו נעדר עבר פלילי בעבירות שאינן עבירות תעבורה (דומה כי בהקשר זה יש לציין כי לחובתו של המבקש עבירות תעבורה מרובות).

בדומה, שתי הערכאות שדנו בעניינו של המבקש - לא התעלמו מכך שהוא הודה במעשים שיוחסו לו, או מכך ששירות המבחן המליץ להסתפק בעונש שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות. בהקשר זה בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי לא ניתן לקבל המלצה זו של שירות המבחן, שכן היא איננה לוקחת בחשבון, במידה הראויה, את האינטרס הציבורי המחייב שירוש הנגע של הסעת שוהים בלתי חוקיים ואת הצורך הקיים בהרחקתו של המשיב מהכביש כל עוד הוא איננו מורשה לנהוג, בזמן פסילה ומפר הוראה חוקית. בית המשפט המחוזי הנכבד ציין בפסק דינו כי הוא הביא בחשבון את חילוט הרכב (שנעשה, לדברי המשיבה, בהסכמת הבעלים של הרכב), וכן את העובדה כי חולט סכום כסף של המבקש, ואולם הוא קבע כי אין בכל אלה כדי להצדיק הקלה כה משמעותית במאסר בפועל, כפי שסבר בית משפט השלום הנכבד.

20. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין כי לאחר שבחנתי את החומר שלפני, נחה דעתי, כי עונשו של המבקש אכן איננו סוטה ממדיניות הענישה המקובלת והראויה בעבירות דומות, ובוודאי שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות זו, המצדיקה את התערבותו של בית משפט זה ב"גלגול שלישי" (ראו למשל: רע"פ 1255/10 חטיב נ' מדינת ישראל (21.02.2010); רע"פ 1544/16 זבידאת נ' מדינת ישראל (25.02.2016). והשוו: ע"פ 617/15 מונטר נ' מדינת ישראל, פסקה יא' והאסמכתאות שם (02.04.2015)).

לבסוף אוסיף כי עיון במכלול מלמד שהעונש שגזר בית המשפט המחוזי הנכבד על המבקש אמנם הולם את חומרת העבירות אותן ביצע המבקש, במספר מקרים שונים וזאת בפרט בהתחשב בנסיבות בהן בוצעו המעשים. בהקשר זה בית המשפט המחוזי הנכבד קבע בדין כי מעשיו של המבקש הביאו לפגיעה משמעותית בערכים מוגנים של פגיעה בסמכות המדינה לקבוע את זהות הבאים בשעריה, וכן היה בהם סיכון לביטחון המדינה ולחיי אדם.

21. בנסיבות הנ"ל, דומה כי אף הטעות המסוימת שנפלה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד ואשר תוארה בפסקה 13 שלעיל - איננה מצדיקה, כשלעצמה, את קבלתה של הבקשה (ראו: רע"פ 1436/14 מילשטיין נ' מדינת ישראל (27.02.2014)). זאת ועוד - דומה כי בנסיבות, בית המשפט המחוזי הנכבד אכן לא מיצה את הדין עם המבקש. לפיכך סבורני כי במכלול - לא נגרם למבקש עיוות דין.

22. סוף דבר, בקשת רשות הערעור - נדחית.

ניתנה היום, כ"ח באייר התשע"ו (5.6.2016).

ש ו פ ט